

ARNHEMISCHE SCOURANT.

De prijs, dezer Courant, die, geregeld vijfmaal in de week wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Wensdag, Donderdag, Zaterdag en Zondag, is 75 in de drie maanden.

DONDERDAG 9 JULI.

De prijs der Advertentiën is, van een te vijf regels, f1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

De provinciale staten.

De provinciale staten niet enkel kies-collegien voor de algemeene vertegenwoordiging, zij maken tevens de provinciale wetgeving uit. Het was geheel verkeerd gezien, aldus aan een, in aantal altijd beperkt, ligchaam van regering de verkiezingen op te dragen; dit werd nog erger door de ongerijmde wijs, op welke die provinciale vertegenwoordiging werd verkozen en welke haar ongeschikt maakte de openbare meening enigzins juist uit te drukken.

Eene ondervinding van ruim dertig jaren heeft de ongeschiktheid der provinciale staten als kies-collegie voldoende aangewezen. Middelmattigheid, zwakheid, onconsequentie waren de hoofdtrekken, die daarbij opdeden. De inrigting deed het algemeen belang achter dat van zekere personen of coteriën stelden.

Hebben de provinciale staten beter voldaan aan hetgeen men van hen voor de provinciale belangen verwachtten moest? Hebben zij iets tot die onafhankelijkheid weten te verheffen, welke de grondwet hun toekende? Hebben zij met bekwaamheid en ijver gebruik gemaakt van de hun verleende magt?

De slaauwheid en traagheid, welke in de laatste tijden zoo zeer het nederlandsche volkskarakter kenmerkten, waren ook hier duidelijk zichtbaar. De meeste punten, welke de werkzaamheid der provinciale staten eischten, liggen nog geheel onbearbeit; de gedachte zelfs, om daaraan de handen te slaan, kwam bij hen niet op. In plaats van in zich-zelf een ligchaam van provinciale wetgeving te zien, dat, binnen zinnen wettigen kring, volgens eigen inzigt handelen moest, beschouwden zij zich als enkel orgaan van bestuur dat de wijze van zien van de bestaande gouverne-ment te verbeteren of te vernieuwen brengen moest. Het was een goed denkbeeld der grondwetters niet alle leven in de residentie en de ministeriale bureaux te willen concentreren; maar aan de mindere deelen des lands zoo veel onafhankelijkheid toe te kennen, als met het algemeen belang bestaanbaar was. Slecht, echter, is dit denkbeeld tot hertoe verwezenlijkt; overal dreef centralisatie heeft de plaats inge-

nomen van de eigene werkzaamheid der deelen. Men heeft het fransche voorbeeld juist daar gevolgd, waar het afkeuring verdient. Het is niet er, waar navolging wenschelijk ware, niet van hooren wil; maar in Frankrijk begint men hier en daar de nadeelen in te zien eener regering, bij welke het algemeen gouvernement zich in de plaats van elk ander, provinciaal of plaatselijk, dringt. Het ware tijd, dat dit ons leeren mogt, om ook hier te lande aan den wil der grondwet meer werking te geven.

Het is waar, in de laatste jaren heeft zich in enkele staten-vergaderingen meer leven ontwikkeld. Men is begonnen er handen aan het werk te slaan. Kan men, echter, gelooven, dat alles werkelijk daarop uitloopen zal, waarop het behoorde uit te loopen, zoo lang men de provinciale staten-vergaderingen nog onder de vrees der openbaarheid ziet? Zoo lang de provinciale staten de publiciteit schuwen, — zoo lang toonen zij van eene vertegenwoordiging geen juist begrip te hebben. Zij mogen enkele goede maatregelen nemen, enkele ontwerpen met kracht volbrengen, dewijl de een of andere man van bekwaamheid, die toevallig in hun midden zitting heeft en op hen invloed weet uit te oefenen, zich die zaken heeft aangetrokken; voortdurende werkzaamheid, — zulk eene, uit welke eene provinciale wetgeving ontstaan kan, die een goed geheel uitmaakt, — kan men van hen niet verwachten, welke het kinderachtige jaloeschheid hunne handelingen aan de oogen en de beoordeeling des publieks trachten te onttrekken. Hier en daar worden er, dat is waar, notulen gedrukt van hetgeen ter staats-vergadering voortvalt; maar dit is eene transactie, welke wij, gelijk elke transactie, tusschen het misbruik en een juist beginsel veroordeelen moeten, niet goedkeuren kunnen; het is juist eene poging, om door gedeeltelijke voldoening aan eenen eisch des tijds, de eene openbaarheid te behouden.

Ook hier is het, dat zich het gebrek van ons verkiezingsstelsel gevoelen doet. De provinciale staten zouden zich niet zoo angstig voor het licht terug trekken zoo zij gevoelden, dat zij niet enkel in naam, maar inderdaad, de provincie vertegenwoordigden. Maar voortgekomen uit bevoorregte coteriën, zonder eenigen schijn van grond stichting, buiten allen invloed van het volk gekozen, moet wel van zelf op de meerderheid van hen het belang hunner kiezers zwaardier wegen dan het algemeen provinciaal belang. Zij beschouwen zich als bewakers der regten van de personen, die hen kozen tegen de eischen van hen, welke aan de provincie de keuzen der provinciale vertegenwoordiging opgedragen willen hebben. Zouden zij het stelsel van uitsluiting des

volks op de behandeling zijner belangen, waaraan zij hunne verkiezing te danken hebben, niet miskennen, wanneer zij hunne handelingen aan het openbaar oordeel prijs gaven? Geene wezenlijke vertegenwoordiging, geene openbaarheid. Zoo is ook hier de gebrekkige inrigting door de grondwet in het leven geroepen, welke de verwezenlijking harer eigene, soms goede, denkbeelden in den weg staat.

Buitenlandsche berigten.

GRIEKENLAND.

Athene, 25 juni. De senaat heeft het door de kamers gedane wetsontwerp over eenen tol op de uitvoer van de granen met 26 tegen 12 stemmen verworpen. Doch deze verworping heeft geene politieke beteekenis en is te verklaren door kwalijk begrepen plaatselijke belangen. De eilanders verbouwen weinig of geene granen, maar bekomen, hetgeen zij noodig hebben, van Odessa. De dapperen bewaking van Hydra, nadat zij in zoovele zeezaken niet reem bedekt is geweest, en die haren rijkdom aan de bevrijding van het vaderland opgeofferd heeft, lijdt thans, verarmd, werkelijke nood, en de hydroliische senatoren geloofden niet voor een wetsontwerp te mogen stemmen, dat hunne landslieden tot voordeel van de welgestelde Peloponnesen hun laatste stuk brood nog duurder zou maken. Met hen stemden alle senatoren van de eilanden er tegen en eenige ministeriële senatoren, op wier onbescheidene vorderingen niet gelet werd, sloten zich aan hen, om de waarde hunner stemmen te doen gevoelen. De Engelschgezinde oppositie echter, hoe wel Engeland hun in alles tot maatstaf strekt, stemde tegen den oengelsche manier ontworpen in voertol, enkel en alleen maar tegen te stemmen. In staatswetenschappelijke betrekking is de zaak van belang, daar de schatkist, als besitter van het tiende deel van de granen, bij hoogere prijzen meer zoude lossen.

Verleden zondag is de hertogin von Platsance, op den weg naar haar kasteel, door vier gewapenden aangehouden. Men liet haar en hare geleiders uit den wagen komen en bragt haar in de nabijheid van eenen marmeren brug, tot een van hen, op een briefje van de hertogin, diezelfde kolonaten van Athene zou brengen. Toen de hertogin der nabij zijnde dorpen, Kalandai en Athina, van het voorval onderrigt, inmiddels daarheen kwamen, verwijderden zich de zes gewapenden, zonder eenige getuigen eenig leed te doen. Deze roovers waren bevestigd door eene zeldzame misdadigheid, doordien zij, eerst eene groote som hebbende, ten laatste zich met duizend Thaler wilden verrijken, en de gouden hertogin, ringen en edelsteenen van het gezelschap versmaadden (1). Den volgenden dag is de hertogin, die de paarden des konings, welke zij te Kalkisala bij Megara terugbragte, naar Athene heeft gebracht. De koninklijke goederen, die dadelijk werden verkocht, werden niet aangeroerd. De uit Athina komende, naar men zegt, 52 man sterke bande, onder eenen rooverhoofdman uit Chisara, doogde, twee dagen later, in een gevecht, drie gendarmen en vier grenadiers. De overste Klimakos, met 50 nittolonen politiers tegen hen in eenige. De oppositie, triomfeter over deze drie voorvallen, met welke zij de onbekwaamheid van het ministerie, en Griekenland te regeren, wil doen blijken, en een aanstaande tusschenkomst van de bestemde commissie voorspelt. Daarentegen houdt men zich in het publiek druk bezig met de belagwerkende en kleine omstandigheden van een gendarm die ontzegt dat koning op zijne gannak reis door den Peloponnes. De deputatie van den senaat heeft den koning zijn ongenoege te kennen gegeven over de verworping van de bevestiging op de senaat; doch de heer Kolettis heeft in vloeyende termen dingen openlijk zijne overreding daartoe voorgedragen.

(1) De ministeriële organen beschouwen de oppositie, dat zij daar eene komedie heeft doen spelen.

Wijders is de russische nota aangekomen, maar niet minder dan naar den wensch der oppositie uitgevallen. De heer Lyons moet zich daarover tegen den heer Persiani bitterlijk beklagen en op de verwijdering van den russischen gezantschaps secretaris, Nekladoph, hebben aangedrongen, dewijl deze omgang had met den heer Piscatori. Dit gedrag moest, naar men begrijpt, zeer in het oog loopen, en op de goede gezindheid tussehen het engelsche en russische gezantschap is niet te roemen.

— Op het oogenblik wordt in alle kerken des koninkrijks de eed op de constitutie gezworen.

PRUISSEN.

Berlijn. Het Militair Wochenblatt behelst de volgende kabinets-orde aan den kommandant van het zesde legerkorps: »De bij de ontvlugting der poolsche opstandelingen uit Neisze plaats gegrepene omstandigheden regtvaardigen de meening, dat daarbij de voorschriften der dienst in hoogen graad zijn verwaarloosd geworden. Ik vind mij daardoor geroept, het gestrengste geregeld onderzoek te dezer zake van wege deze zijde aan eene en dezelfde hand te vertrouwen en magtig u dien ten gevolge, mijnen adjudant-generaal, den generaal-majoor von Lindheim, kommandant der 12de afdeeling, daarmede te belasten. Sansouci, 16 juni 1846. Friedrich Wilhelm.

HANOVER.

Hanover, 30 juni. Gisteren avond hield de oppositie eene groote partij in den Quelhorst'schen tuin op welke ook het oudste lid der Eerste Kamer, von Reden, en de liberale heer von Erterde, benevens vele anderen genoodigd was. Zoo zelden eigenlijk politieke toosten in Hanover te huis zijn, zoo veel verblijdender waren ditmaal de krachtig uitgesproken toosten, zoo wel van de afgevaardigden als van de gasten. Tot de laatsten behoorde de senator Athles, welke de drapersvrijheid en later de openbaarheid en de openbaarheid van de procedure waardig ter tafel bragt. De afgevaardigde Lang dronk, na eene indrukwekkende rede op het heil van het duitsehe vaderland, waarop de muziek met het volkslied van Arndt inviel. Breusing dronk in eene doellooze rede op den president Wedemeijer, en von Reden wenschte met eene aanhoudende eensgezindheid der beide Kamers geluk. Als beide Kamers den tijdgeest volgen, dan kan deze verblijdende eensgezindheid niet uitblijven. Der onafhankelijkheid van gevoelen van de stenden werd insgelijks een dronk gebragt. Zulke berichten omtrent den politieken zin toonen toch aan, dat ook in Hanover de dag begint aan te breken. (Han. N. Z.)

ENGELAND.

Londen, 4 juli. Tegen maandag is op het paleis van Buckingham een geheimeraad belegd, in welken de afziedende ministers hunne zegels aan H. M. zouden overreiken en deze aan hunne opvolgers ter hand gesteld zouden worden.

Lord J. Russell heeft eenen brief aan de kiezers van Londen publiek gemaakt, in welken hij, met veel bezadigheid ten opzichte van allen, die met hem in politieke inzichten verschillen, de belofte aflegt, van, indien hij herkozen wordt (waaromtrent wel geen twijfel bestaat) ook als vertegenwoordiger de groote bezwaren des lands te zullen helpen bevorderen. Uit dezen brief laat zich reeds opmaken, dat de verbeteringen, die hij als eerste minister wenscht in te voeren, onder anderen betrekking zullen hebben op het openbaar onderwijs, de behandeling van misdadigers, de gezondheids-maatregelen in steden en dorpen, het bestuur der koloniën en den toestand van Ierland.

— Men zegt, dat de nederlandsche gezant bij het engelsche hof, baron Dedel, sedert eenigen tijd in eeneu toenemend zorgelijken toestand verkeert.

— Dr. Wolf, zoo bekend door zijne met een menschelevend doel ondernomen reizen in het Oosten, en door zijne daarbij ondergane lotgevallen, laat zich in eenen brief, dezer dagen aan eenen vriend gericht, over paus Pius IX dus uit: »Het is opmerkelijk dat de tegenwoordige paus, toen nog slechts graaf Ferretti, mijn medeleering in het romansch collegie te Rome was, van het jaar 1816 tot 1817, toen ik tot de propaganda overging. Hij is een beminnelijk, ijverig, talentvol, schrander, vroom en strijdivig man, en het is dus te hopen, dat hij deze eigenschappen van den graaf Ferretti op den troon van Benedictus IX heeft overgebragt, enz.»

ERANKRIJK.

Parijs, 5 juli. Men zegt, dat prins Lodewijk Napoleon, die zich nog steeds te Londen bevindt, stellig tijding heeft ontvangen, dat hij niet naar Florence bij zijnen vader mag gaan. Dit besluit is, zoo als gezegd wordt, genomen op aanstoken van Oostenrijk, dat, volgens zijne vreesachtige politiek, de tegenwoordigheid van den prins in Italië ducht.

— De graaf de Montholon, die nog altijd gevangen zit, zal als getuige in de zaak van de ontvlugting prins Lodewijk Napoleon optreden.

— Dezer dagen zijn elf spaansche vlugtelingen, die zich te Celta zonder verlof bevonden, door den commissaris van politie in hechtenis genomen en ter beschikking van den prefect gesteld.

— De overste H. Trelawney — een vriend der jeugd van den veldheer Byron en Helley — is, als gouverneur van St. Helena, na eene korte ziekte overleden. (A. A. Z.)

[Indien wij ons niet bedriegen is deze dezelfde Trelawney, die in zijne jeugd, als zeeroover, de schrik der iudische wateren was, en die met lord Byron

naar Griekenland gegaan is. Zoo het deze is, heeft hij als model gedient van de twee heerlijke gedichten van Byron, the Corsair en the Giaour; het eerste is in onze taal door Greb, en het laatste door ten Kate vertaald.]

BELGIE.

† Brussel, 7 juli. »Bijaldien, voor het vertrek van den post, iets te melden kan zijn van de zitting der Representanten van heden, zal dit als P.S. geschieden. Tot dusverre is mij nog onzeker of de overeenkomst met Nederland heden zal kunnen ter tafel gebragt worden.

»Het avondblad l'Éclair van gisteren heeft het gegeven berigt van de ondertekening der overeenkomst te 's Gravenhage volgehouden in weerwil van de tegenspraak niet van den Observateur alleen, maar ook van het gewoonlijk wel onderrigte, kerkelijkgezinde Journal de Bruxelles en van de veelal nauwkeurige Indépendance Belge. Daarbij meldde de l'Éclair, dat de heer Mercier, met het gesloten traktaat, uit 's Gravenhage gewacht werd. Hij is, echter, gisteren, althans tot half tien ure des avonds, niet aangekomen.

»Ook de koning schijnt hoogstdezelfs vertrek van Ardenne te hebben vertraagd, doch wordt nog heden van daar terug verwacht.

— »In de zitting van de Kamer der Representanten van gisteren heeft de Lebeau eene breedvoerige rede gehouden, doch hoofdzakelijk tot verdediging der handelingen met Frankrijk, tijdens hij, nevens den heer Rogier, deel had aan het bestuur. De discussie daarop gesloten zijnde, werd het eenige artikel van het wets-ontwerp, strekkende tot bekrachtiging der gesloten conventie, aangenomen met 37 tegen 22 stemmen. Vervolgens, vermits geene verdere artikelswijze stemming te pas kwam en mitsdien onmiddellijk kan overgegaan worden tot de tweede stemming, werd ook de wet in haar geheel aangenomen met 35 tegen 22 stemmen, de heeren Cans en Ans-pach middelerwijl uit de zaal gegaan zijnde.

»P. S. 2½ ure. Geen traktaat met Nederland medegedeeld.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 7 juli. Uit 's Gravenhage wordt geschreven, dat de belgische buitengewone gemagtigde, Z. Exc. de heer Mercier, zoo men vernam, gisteren, ten 3 ure, van daar naar Brussel is vertrokken, zoo men zegt overbrenger van het concept-traktaat met België.

Groningen, 6 juli. Naar wij vernemen, zal Z. M. de koning op aansaanden donderdag deze stad met een kort bezoek vereeren, wordende een der zalen van het provinciaal gerechts-hof in gereedheid gebragt, ten einde hoogsdezelve aldaar audientie zal kunnen verleenen. Men verzekert, dat Z. M. nog dien zelfden dag naar Leeuwarden terugkeert.

JAARLIJKSCH VERSLAG van heeren gedeputeerde staten aan de heeren staten der provincie Gelderland, gedaan in de vergadering van den 7den juli 1846.

(Vervolg van no. 148.)

Begroeting der huishoudelijke kosten van bestuur en algemeene begrooting van Inkomsten en uitgaven der provincie.

Het ontwerp der huishoudelijke kosten van bestuur over 1846 en 1847 wordt U. Ed. Gr. Achtb. aangeboden, gelijk mede het ontwerp der algemeene provinciale begrooting over de dienst van 1847. — De algemeene provinciale begrooting over 1846 is door Zijne Majesteit goedgekeurd, met uitzondering van de posten, welke daarop voor opcenten der personele belasting zijn uitgetrokken; hebbende Zijne Majesteit verstaan, dat de korting van acht ten honderd voor kwade posten, ingevolge artikel 16 der wet van 24 april 1843, Staatsblad n. 151, ook op die opcenten behoort toegepast te worden, en dien ten gevolge zullen de inkomsten over 1846 de som van f 4408,48 minder bedragen dan dezelve geraamd waren, namelijk f 2203,49 voor de dienst van 1845 en f 2204,99 voor die van 1856.

Gemeente-annuïten.

Deze worden in het algemeen met zorgvuldigheid bekeerd. — Enkele gemeenten moeten soms de zuinigheid verder uitstrekken dan wenschelijk is, ten einde de uitgaven met de inkomsten in evenwigt te houden. De stedelijke schuld te Nijmegen is bij uitsluiting en inkoop weder met eene som van f 7375 verminderd. — De buitengewone uitgaven, waartoe eenige gemeenten zich door opheffing van gelden gebedrukt hebben gezien, om in de behoeften van noodlijdenden door de mislukking van den aardappelen-oogst te gemoet te komen, leveren, met betrekking tot derzelver financieel, een allerongunstigst uitzigt in de toekomst op.

Plaatselijke belastingen.

De invordering der plaatselijke middelen gaat eenen vasten gang, — wordt door doelmatige reglementen ondersteund en onder de leiding van ijverige ambtenaren gehandhaafd. — De verificatie der registers en de opnemng der kassen van de ontvangers hebben geregeld plaats. — Bij Zijner Majesteits besluit van den 12den februarij dezes jaars zijn goedgekeurd de door de gemeente-besturen gearresteerde nieuwe tarieven en voorgedragene reglementen op het plaatselijk gedistilleerd. — Wijders hebben weder eenige gemeenten eene belasting op het houden van honden ingevoerd; terwijl van enkelen, ten gevolge van vermeerdering der gewone uitgaven, het maximum van den hoofdelijken omslag is verhoogd.

Begrooting der steden en gemeenten. De begrootingen over 1846 en de rekeningen over 1844 zijn alle, op enkele uitzonderingen na, goedgekeurd.

Emplooi van het fonds van 3 percent op de gemeente-inkomsten.

Aan dit fonds wordt gewoonlijk de bestemming gegeven, welke de gemeente-besturen wenschen, en het strekt over het algemeen voor werken van openbaar nut in de gemeenten.

Heffing van gewone en buitengewone opcenten.

De gewone opcenten zijn onveranderd gebleven en buitengewone niet ingevoerd.

Waterstaat, staat van dijken, polders, klu-malen, rivieren, waterleidingen, alsmede van de wegen, zoo straatwegen als provinciale en gemeente-wegen.

Het door U. Ed. Gr. Achtb. laatstelijk vastgesteld gewijzigd reglement op het beheer der rivier-polders in dit gewest is door den koning goedgekeurd en op 1 mei jl. in werking gekomen. — De havenwerken aan de Zuiderzee zijn niet veel door stormen geteisterd, maar wel de zeedijk onder Nijkerk. — Van dijkbreuken en watersnood aan onze hoofd-rivieren is men gelukkig weder bevrijd gebleven. Intusschen hebben de gemeenten Ubbergen en Millingen, ten gevolge van het overloopen der verlaagde Ooijse dijen, en enkele gemeenten langs de Maas door het hooge kwelwater veel geleden. Ook op andere plaatsen is het water op verschillende tijden tot eene buitengewone hoogte gerezen en dien ten gevolge verleden zomer de hooibouw gedeeltelijk mislukt. Een gedeelte van den Rijn dijk onder Randwijk en Holtbaken, zoo mede een vak van den Waaldijk onder Dordewaard, zijn in 1845 aanmerkelijk verzwakt. — In de Vvaal tegen over het dorp Vwamel is eene krib ge-legd, ten einde daardoor het vaarwater te verbeteren. — De hoop, die wij voor eene betere afleiding van het water door de Geldersche vallei, gepaard met eene kanaalvaart, koesterden, is tot dus verre niet verwezenlijkt. Het bezwaar, dat vele ingezetenen, ja zelfs geheele gemeenten, er in vinden, om jaarlijks bijdragen tot rentebetaling en aflossing van het daartoe benodigde kapitaal te geven, levert groote moeilijkheden op. — Vijf vliejen ons, echter, dat dezelve door nadere te gemoetkomingen van zijde van het departement van oorlog, gesterkt door bijdragen van het rijk en de betrokkene gewesten, alnog zullen kunnen worden te boven gekomen. — De dijk van het Arnheemsche en Velperbroek, welke in den winter van het laatst voorgaande jaar door afplassingen aanmerkelijk was beschadigd, is met goed overleg weder hersteld geworden. — Door de eigenaren van landen, langs den IJssel gelegen, wordt veel geklaagd over den vermeerderen aanvoer van water op die rivier en de hun daardoor veroorzaakte wondende schade. — Het in ons laatst voorgaand verslag vermelde, door den raad des stad Zutphen gevormde plan tot daargestelling van eene communicatie-sloot tussehen den IJssel en de met de Berkelin ver-band staande hooftgracht, schijnt bij het departement van oorlog geen bezwaar meer te ontmoeten, schoon de definitive goedkeuring nog niet is verleend. — Het bestuur van het polder-district de Lijster heeft sedert eenige jaren, tot verzwaring der dijken, aanzienlijke sommen besteed. — In de loop van den ouden Rijn, beneden de krib, heeft eene aanmerkelijke uitschuring plaats gevonden, heeggen voor een gedeelte van het dorp Lijster, waartoe de waterloop van de schillende zijden ingebragte klagen over de verlaging der dijken aan den Ooijpolder, en de uitslag van een onderzoek omtrent de vroeger bestaan hebbende waterkeering tussehen den Duffel en de polder, hebben Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken in overleg met diens ambgenoot voor de buitenlandsche zaken en den pruisischen gezant doen besluiten, om naar een middel om te zien, ter opheffing der geopperde bezwaren en tot het overeenbrengen der uiteenlopende belangen. — Hiervan is het gevolg geweest, dat het pruisisch-gouvernement twee regeringsraden uit Dusseldorp, en het nederlandsche daarna ook twee gecommiteerden benoemd hebben, ten einde als wederzijdsche commissarissen zich over de onderwerpelijke zaak met elkanderen in betrekking te stellen; wordende eventueel van den uitslag berigt te geven gezien. — De molenpolder in Maas en Vvaal (Vwamel, Vwamel en Alphen), ondersteund door een rijk en het dorp U. Ed. Gr. Achtb. verleend subsidie, ieder groot f 10,000, heeft de daargestelling van een stoomwerktuig tot waterloozing, door middel van de door den ingenieur Finje uitgedachte dubbel werkende perspomp, met kracht doorgezet. — Hettelwe is in den loop van het voorjaar voltooid geweest, en de aanvankelijk daarmede genomen proeven zijn zóó wel gelukt, dat wij de hoop koesteren, dat deze zóó hoogst belangrijke onderneming met gewenschten uitslag bekroond zal worden. — De dijk van den tielschen polder, heest, in den jongst verloopenen winter weder veel door het hoog overwater en de winden geleden. — De polders van Vóorst, Dijenbeek en VVijp en een gedeelte van dien van Brummen zijn nu twee achtereenvolgende jaren overstroomd geweest, waardoor al het winterkoorn verloor ging; zijnde er tevens aanzienlijke doorbraken in de wassers en voorster zomerdijken gebood. — De landerijen aan de Benkel stam nog gedurig bloot aan overstromingsgevaar, waartoe vooral veel aanleiding geeft de gebrekkige staat der Bolksbeek, als zijnde te nauw, en daar langs liggende kaden of dijken, die doorbraken onderhevig. — De opheffing der dijken blijft afhankelijk van de verwezenlijking der verbeterde waterloozing in het district Zutphen. — De groote weg van de gemeente stid naar de genoemde grenzen is, in goeden staat en voor het onderhouden wordt behoorlijk zorg gedragen. — De straatweg van Doesborgh naar Anholt zal in dit jaar tot stand komen. — Aan den grindweg van Zutphen naar Emmerik is men vrij ver gevorderd, en men verwacht, dat dezelve in den loop van dit jaar nog wel geheel zal worden afgewerkt. — Men heeft allen grond te vertrouwen, dat die met de beste grindwegen zal kunnen wedijveren. — De straatweg langs de Zuiderzee blijft een zeer groot bezwaar voor de gewaarborgd hebbende gemeenten, en dit zal nog aanmerkelijk vermeerderen, indien eenmaal de spoorweg naar Overijssel gereed zal zijn. — De zoo lang gewenschte puin- en grindweg van Apeldoorn over Vaassen, Epe en Heerde, is geheel voltooid, ofschoon niet zonder groote bezwaren. — Deze weg, 5½ uren lang, kost f 105,000, en de kosten van onderhoud zullen zoodat in de eerste jaren belangrijk wezen, zoodat de laatst voor de betrokkene gemeenten groot zal zijn. — Ter bestrijding van de kosten, tot voltooiing van het reeds aangevangen gedeelte des straatwegs van de Lek bij Gulpenburg tot aan de Vvaal en ter uitvoering der werken op het gemaal, strekkend

de Vaad door den Boemierwaard tot aan de Maas, krachtens de wet van 9 mei jl., eene som van f 492,000, op de staatsbegrooting uitgetrokken, hetgeen mede voor dit gewest van zeer groot belang moet geacht worden. — De arbeid tusschen Culemborg en het Geldermalsensche veer afgewerkt zijnde, zal nu ter bestrating worden overgegaan; zijnde de aanbesteding van dit werk reeds geschied. — Bij U Ed. Gr. Achtb. resolutie van 9 juli 1845, n°. 7. aan ons opgedragen zijnde, om nopens het ontwerp van verbetering des weg tusschen Alphen en het veer bij Ingen een volledig onderzoek in te stellen, en daarvan een behoorlijk plan, begrooting van kosten en aanwijzing van de middelen tot bestrijding van dezelve, in te winnen en van den uitslag bij de tegenwoordige zitting te rapporteren, zoo zullen wij de eer hebben, deswege een voorstel aan U Ed. Gr. Achtb. beraadslagingen te onderwerpen. — Door eene ophooging buiten de Nieuwstadspoort te Zutphen is, eene aanmerkelijke verbetering aan den weg naar Deventer toegebragt. — De straatweg bij Arnhem onder langs den Rijn is voltooid, en opent van af de voorstad tot aan den grooten weg op Utrecht eene fraaije gemeenschap. — De grindweg van VVageningen naar Bennekom werd, met opoffering van vele kosten, uithoofde van het natte weder, in goede orde gehouden. — Er is door de gemeenten Barneveld en Ede een plan beraamd, om eenen grindweg tusschen de straatwegen van Utrecht naar Deventer en van Arnhem naar Amersfoort aan te leggen. Dit plan is reeds vatbaar voor uitvoering. Die zal weldra volgen, wanneer de gemeenten eenigzins in de bestrijding der kosten ondersteund worden. — Wegens het groote nut, dat deze weg stichten kan, schijnt eene daartoe gedane aanvraag gunstige overweging te verdienen. — Vijf zullen de eer hebben, een afzonderlijk voorstel over dat onderwerp aan U Ed. Gr. Achtb. beraadslagingen te onderwerpen. — Voor een ander gedeelte van de Veluwe wordt mede over het aanleggen van eenen grindweg beraadslaagd. Deze zoude loopen van Terwolde over Nijbroek op: Maassen en met den grindweg van Hattem op het Loo in verband gebragt worden. — Ook dit plan is van veel belang te achten, maar het is nog tot geene genoegzame rijpheid gekomen. — Van Ermelo op Garderen en Milligen is een geheel nieuwe weg aangelegd, ter lengte van 5000 ellen, bezoomd door slooten en met dennen bezaaïjng singels, ter breedte van 100 ellen. De weg van Nunspeet op Elspeet is op de zandigste plaatsen nog verder met zwarte grond belegd. Buiten het zand is een geheel met slooten, randen en singels omgeven weg gemaakt, zijnde 4 ellen breede randen met eiken, elzen en berken plantsoen bezet, en de 45 ellen breede singels voor dennen bestemd. Laags en straatweg van Ermelo op Putten heeft men breede singels voor dennen opgeworpen. — Onder Heerde hebben de volgende verbeteringen plaats gevonden: Een weg bij het dorp van dien naam is begrind en de weg naar het Griftkanaal verbeterd. — Van de kerk te VVapenvelde tot aan den grindweg op Hattem is eene aansluitende baan gemaakt, die begrind zal worden. — De weg tusschen Veggen en Vorigten is bezand. — Van het dorp Epe naar het Griftkanaal is een voorweg gelegd. — De broekweg onder Velp is aanmerkelijk verbeterd. — Met den aanleg des grindwegs van de pruisische grenzen nabij de Kruiskapel over Aalten en Lichtenvoorde tot op den straatweg tusschen Ruurlo en Groenlo verwachten wij, dat eerlang een begin zal worden gemaakt. — In de gemeenten Boreulo, Eibergen, Nede en Dinxperlo, behalve de wegen door overstromingen en doorbraken veel te verbeteren. — Onder Gorssel hoort men eerlang een begin met de verbetering van een gedeelte des wegs van Zutphen naar Bathmen te kunnen maken. Te Hengelo is de zoogenaamde Banskinkstraat aanmerkelijk verbeterd. — Voor den weg van Zevenaar naar Didam wordt in dit jaar eene aanzienlijke som tot aankoop van grind besteed. Zulks is ook noodig voor dien van laatstgemeld dorp naar de stad Doesborgh, wij anders de reeds aangevande kosten geheel zouden verloren gaan. — De verbetering der gemeentelijke wegen werd onder Zevenaar, Westervoort en Pannerden, met ijver voortgezet. — De weg van Gendringen naar Megchelen is aanmerkelijk verbeterd. In klein en groot Bredendrook heeft zulks mede plaats gevonden. In de voortsche straat en in het gendringensche veld is veel gewerkt. — De ophooging des wegs van Terborg naar Etten, waardoor dezelve voor overloop is bewaard gebleven, moet een doelmatig werk worden genoemd. — De staat der wegen in het districts-commissariaat van Nijmegen is over het algemeen voldoende te achten. De begrinde worden naar behooren onderhouden, en zulks meer en meer met gehoorde of gewasschen bikkelpand, waardoor dezelve eene vastheid verkrijgen, welke tegen de meest vochtige weersgesteldheid bestand is. — In de gemeenten Beuningen, Ewijk, Druuten, Kesteren, Wjichen en Zoelen, hebben weder begrindingen, ten deele voor rekening van polderbesturen of geërfden, plaats gehad. — De verbetering des wegs van Balgoij naar den grooten weg van Nijmegen op Grave is nog niet geheel voltooid. Die van den belemmerenden weg van Ochten door Hzendorp en Zichting tot aan het Nijgische territorium is ondernomen. — Ook in de gemeente Druuten door de gemeente Ewijk naar Nijmegen en Brumel op Aangeren. Ook zal de weg van Heumen naar Malden tot op de gróóte route van VVelo naar Nijmegen spoedig worden begrind. — Ingevolge U Ed. Gr. Achtb. besluit van 10 juli 1845, zijn de besturen der gemeenten, polders en andere administratiën, door ons verwittigd, dat de aanvragen om meer belangrijke subsidiën uit de provinciale fondsen, tot eenigerlei werken, steeds voor den latsten april van elk jaar bij ons moeten worden ingediend, vergezeld van de daartoe betrekkelijke ontwerpen, teekeningen, raming van kosten en opgave van alle verdere bijzonderheden, die tot eene juiste beoordeeling dienen bekend te wezen.

Nationale militie en schutterijen.
De jaarlijkse bijeenkomst van de verlofgangers der nationale militie, gewild bij art. 206 der grondwet, heeft in het afgeloopen jaar, even als voorheen, plaats gehad, en wez op het daarvoor bij besluit van den 1den augustus 1845 bepaalde tijdstip van 1 september. — Bij Zr. Ms. besluit van den 14den juni 1845, n°. 54, werd bepaald, dat bij de verschillende corpsen gezamenlijk zoude worden opgeroepen een aantal van 7161 hoofden, waarvan 769 uit Gelderland, te nemen uit de verlofgangers der ligtingen van 1842 en 1843. De manschappen zijn geregeld opgekomen ten toonden met den besten geest beëid te zijn. — Aan de manschappen der ligting van 1842 is vergunning verleend tot het aangaan van huwelijken. — De ligting der militie is voorts in dit jaar weder in de beste orde afgevoerd door

de zorg der collegiën en ambtenaren, met de uitvoering der wetten op dit stuk belast. — Het contingent voor Gelderland werd bij 's konings besluit van den 31sten januari jl., n°. 74, vastgesteld op . . . . . 1173 man
aan de corpsen ontbraken op den 1sten januari voorts moesten voor ontslagenen, krachtens art. 21 der wet van 8 januari 1817, worden aangevuld . . . . . 10 »
uitmakende te zamen . . . . . 1222 man
Daar, dusdoende, echter de verhouding bij art. 13 der wet van 28 november 1818 bepaald, zoude worden overschreden met . . . . . 10 man

bleef het te leveren gewone en buitengewone contingent bepaald op . . . . . 1212 man
Dit getal moest volgender wijze worden ingedeeld, als:
Bij het regiment grenadiers en jagers . . . . . 64 man
» de verschillende regimenten infanterie . . . . . 947 »
» » » » cavallerie . . . . . 33 »
» » » » artillerie . . . . . 152 »
» het corps pontonniers . . . . . 4 »
» » bataljon mineurs en sappeurs . . . . . 12 »

bedragende gezamenlijk het voorschrevene getal van 1212 hoofden.
Vijders zijn de militiëns der ligting van 1845, die bij de verschillende corpsen der armee in reserve zijn gesteld, bij Zr. Ms. besluit van den 22sten maart jl., n°. 63, voor den tijd van drie maanden, en wel van den 15den mei tot den 15den augustus dezes jaars, in dienst opgeroepen, ten einde gekleed en in den wapenhandel geoefend te worden. — Deze en de manschappen der ligting van dit jaar zijn insgelijks wel opgekomen; hebbende zich geen hanner met eenig opzet aan zijne verplichting onttrokken. — De ligting der schutterijen wordt steeds op den voet der wet van den 1den april 1827 ten uitvoer gelegd. — De cadres der dienstdoende schutterijen worden voltallig gehouden. Bij de rustende schutterijen evenwel worden de opvallende officiers-plaatsen, in afwachting der in beraadslaging zijnde nieuwe wet, niet aangevuld. — De dienstdoende schutterijen worden overigens geregeld in den wapenhandel geoefend.

Staat van het latijnsch, middelbaar en lager onderwijs, en van de daartoe verstrekte toelagen uit 's rijks-, provinciale- of gemeente-fondsen.

Het stedelijk gymnasium te Arnhem is met eenen leermeester vermeerderd. Er bestaan bij hetzelfde tegenwoordig onderwijzers in onderscheidene vakken van wetenschappen, en het bloeit zoo wel door hunnen ijver, als door de onafgebroken zorgen van curatoren. — Ook dat te Zutphen voldoet volkomen aan de opgevatte verwachtingen. De leerlingen, van hetzelfde herkomstig, hebben zich bij het in den afgeloopen zomer gehouden staats-examen gunstig onderscheiden. Er is nog een vijfde onderwijzer aangesteld. — Omtrent den staat der latijnsche scholen te Tiel, Harderwijk, Elburg, Doetinchem, Groenlo en Culemborg, zijn gunstige berichten ingekomen. — Het bestuur der laatstgemelde stad, geheel onbekend met het onderwijs en het personeel der onderwijzers in het aldaar gevestigd roomsch-katholiek seminarium, heeft dien aangaande geene inlichtingen kunnen geven. Het getal leerlingen op de latijnsche school te VVageningen is hetzelfde gebleven. Die te Zevenaar telt weinig discipelen. — De zoogenaamde instituten te Elburg, VVageningen, Gendringen, Heerenberg en elders in dit gewest gevestigd, schijnen voor het meerendeel aan derzelver bestemming te beantwoorden. — Volgens het verslag der provinciale commissie van onderwijs, heeft men, over het algemeen, alle reden van tevredenheid over het gedrag der onderwijzers in de lagere scholen, mitsgaders over den ijver en de welwillendheid, welke dezelve betoonen, zoodat de leerlingen niet alleen tot wel onderwezen, maar ook tot deugdzaame leden der maatschappij worden gevormd. — Te Hoenderlo (gemeenten Apeldoorn en Ede) zijn in 1845 eene nieuwe school en onderwijzers-woning gebouwd. — Te Zutphen is de derde stads- of tusschenschool afgebroken, en zoodanig weder opgehouwd, dat dezelve thans twee ruime schoolvertrekken uitmaakt, doelmatig ingerigt en honderd kinderen meer kunnende bevatten. — Te Pouderoijen is het oude koor der hervormde kerk voor eene school ingerigt. — Te Tiel is, voor rekening van het departement aldaar der Maatschappij tot Nut van het Algemeen, eene nieuwe armen-school gezet. — Aanmerkelijk verbeterd en vergroot zijn de school-lokaten te Rossum (gemeente Bemmel) en te Elst. — Voor de buitenschool te Arnhem wordt door den onderwijzer een nieuw gebouw opgerigt. — Te Groesbeek is men bezig met de vergrooting der school en te Maasbommel met het bouwen eener nieuwe school en onderwijzers-woning. — Het schoolgebouw te Nede is in gebruik gesteld en voldoet aan de verwachting. — Te Ruurlo in de buurschap Veldhoek is een nieuw en wel voldoende schoolgebouw daargesteld. — Te Zelhem heeft de aanbesteding van een nieuw schoolgebouw plaats gehad en hetzelfde zal in dit jaar worden opgeleverd. — Te Hengelo is een fonds tot opbouw eener nieuwe school in het dorp bijeengebragt. — Het aantal scholen is thans als volgt: Openbare 327, bijzondere der 1ste klasse 19, bijzondere der 2de klasse 41, te zamen 387. — Het aantal leerlingen, die voor kortere of langere tijd de gewone lagere scholen in 1845 bezochten, bedraagt: Van het mannelijk geslacht 29116, van de vrouwelijke sekse 21350, te zamen 50466. — In deze provincie zijn tegenwoordig werkzaam 25 schoolonderwijzers-gezelschappen. — Door het rijk zijn in 1845 de volgende subsidiën verstrekt: Aan de gemeenten Zelhem f 800; Ede (voor Hoenderlo) f 600; Valburg (voor Andelst) f 600; te zamen f 2000. En uit de provinciale fondsen: Aan de gemeenten Druuten f 1100; Groesbeek f 300; Zelhem f 1400; Valburg (voor Andelst) f 1150; Appeltern (voor Maasbommel) f 800; Nede f 1000; Ede (voor Hoenderlo) f 600; te zamen f 6350. — Het ontbrekende is uit de plaatselijke middelen gevonden.

Kunsten en wetenschappen.
Het door U Ed. Gr. Achtb. in de zitting van 8 juli 1845 vastgestelde reglement, ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis of kunst, is door 's konings goedkeuring bekrachtigd en door ons ter kennis der besturen gebragt. — Het bouw- en teekenkundig genootschap Kunstoefening te Arnhem, houdt zich goed staande en zal eerlang een geheel doelmatig gebouw, bekostigd uit eigene middelen, daarstellen. — Het teeken-genootschap te Nijmegen, onder de aanspreek: Oefening Kunst, beantwoordt

allezins meer en meer aan dezelfde instelling. — De teeken-school te Zutphen neemt steeds toe, en er is aldaar ook opgerigt een bouwkundig genootschap, waarvan de meeste werkbaren leden zijn. — Sedert 1840 heeft zich in de stad Arnhem met der woon gevestigd de heer C. Becker, van beroep mechanicus, een persoon, wiens kundigheden in het vervaardigen van natuurkundige, physische en astronomische instrumenten waarlijk uitstekend zijn en die alle aanbeveling verdient.

Staat en bekeer der gevangenen.

Er zijn eenige verbeteringen in het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Arnhem tot stand gebragt. — Op 31 december 1845 telde dit gesticht 169 mannen, 23 vrouwen en 2 kinderen, dus totaal 194. — Het hoogste getal was 220, het middelbare 177. De aanhoudende sterkte der bevolking moet vooral gezocht worden in de moeilijkheid tot dadelijke overplaatsing voor de meer dan één jaar tot tuchthuistraaf veroordeelde mannen in het huis van opsluiting te Leeuwarden; — in het bezwaar, dat men ook ten dezen opzichte voor veroordeelde militairen in de strafgevangenis te Leiden ondervindt; — in de vereeniging der militaire auditie van Overijssel met die van Gelderland, — en eindelijk in het strenge toezigt op de bedelaars en landloopers, welke ten getale van 112 (93 mannen en 19 vrouwen) in 1845 zijn opgenomen geworden. — In den loop van laatstgemeld jaar hielden zich met de spinnerij bezig 227 mannen, 37 vrouwen, 21 jeugdige mannelijke en 4 dito vrouwelijke gevangenen, alzoo te zamen 289 personen. — De afleveringen aan de gevangenis te Leeuwarden hebben dan ook de aanzienlijke hoeveelheid van ruim 2192 nederlandsche ponden, te zamen uitmakende 24161 strengen, elk van 1000 ellen, bedragen, terwijl het spin- en haspelloon f 883.92 is geweest. — De deelneming aan den arbeid was steeds geheel vrijwillig, en, behoudens zeldzame uitzonderingen, bevljigten zich allen, om hunne taak behoorlijk te volbrengen. — Niettegenstaande zich bij voorduring gevangenen in het gesticht hebben bevonden onder den last van hoogst ernstige beschuldigingen of strenge veroordeelingen gebukt, is er nogtans geene enkele poging tot ontvlugting of uitbreken te werk gesteld. — De jeugdige gevangenen worden steeds, zoo veel het kan, afzonderlijk geplaatst, onder het toezigt van daartoe met zorg gekozene correctioneel veroordeelden, ten einde hen te bewaren voor den omgang met dikwerf in eene hooge mate bedorvene medegevangenen. — Het verbod van gebruik van sterke dranken is met goed gevolg gestreng nageleefd. — Het godsdienstig onderwijs werd regelmatig voortgezet en de jeugdige gevangenen het lezen, schrijven en rekenen geleerd. — De cipier blijft door voorbeeldigen dienstijver uitmunten, en de bewaarders verdienen, wegens hun goed gedrag en menschlievende behandeling der gevangenen, mede te worden geroemd. — In de huizen van arrest te Nijmegen, Zutphen en Tiel, is over het algemeen de gezondheidstoestand der opgesloten: gunstig geweest; — zij gedroegen zich goed, en men is slechts enkele malen verplicht geweest, ter handhaving der tucht, tusschen beide te treden. Aan godsdienstige toespraak heeft hat hen niet ontbroken, en zij zijn ook in de gelegenheid gesteld, om den tijd met nuttige bezigheden door te brengen. Zoo veel mogelijk werden zij van elkanderen afgescheiden. — De nieuwe bewaarplaats van gevangenen te Ruurlo is in gereedheid gebragt.

Staat van het armwezen en der instellingen van weldadigheid, banken van leening, spaarbanken enz.

De afgeloopen winter heeft in de meeste plaatsen eene gelukkige overeenstemming tusschen gemeente- en armbesturen doen geboren worden, terwijl zelfs sommige polderbesturen met heiden in overleg zijn getreden over de beste middelen, om de algemeene nooddrift te leenigen, hetgeen eene goede uitwerking heeft gehad, ofschoon in vele oorden de behoefte tot eene schromelijke hoogte is geklommen. — Door uitdeelingen van warme spijzen en brood, — door den ontbrompen bijstand van godshuizen, — door inschrijvingen voor en inzamelingen van geld langs de huizen, — door werkverschaffing aan de arbeidende klasse, door het in tijds aankopen van granen, welke de besturen, met het doel om die tegen middelmatige prijzen aan de armen weder af te staan, deden, door de met een liefdadig oogmerk geopende loterijen van vrouwen-vereeningen, om voedsel, dekkel en kleeding uit te deelen, (waartoe onze geëerbiedigde koningin krachtig medewerkte), en door andere dergelijke middelen, gevoegd bij het gunstig weder dat de voorduring van den veldarbeid-toeliet, werden gezegde uitkomsten verkregen en de bestaande behoeften eenigermate bevredigd. — De mislukte aardappelenbouw (welke ramp ons rijk in het algemeen, maar Gelderland bijzonder heeft getroffen) heeft bitter gedrukt op den kleinen landbouwer, die weinig gronds in eigendom bezit of, in pacht gepakt, en het grootste gedeelte daarvan met aardappelen beest; voorts op den daghuurder of arbeidsman ten plaatsen lande, benevens op den minderen burgerstand en op de geringe volksklasse in de steden, die de prijzen van gemeld product tot het vierdubbel van een gewoon jaar zagen rijzen, terwijl de aanzienlijke koopman en groote landbouwer bij de hooge prijzen of het medevallen van bijna alle gewassen hunne rekening vonden. — Zijne excellentie de minister van binnenlandsche zaken heeft aan den heer gouverneur gezonden niet alleen eene partij goed aardappelenzaad, maar ook gewone maas of tarkach koren, mitsgaders gele en witte amerikaansche maas, welke beide soorten als bijzonder geschikt voor het nederlandsch klimaat zijn opgegeven, — en, amerikaansche rogge, ten einde, onder zekere voorwaarden, door tusschenkomst der provinciale commissie van landbouw, kosteloos te worden uitgedeeld. — Er is te Zutphen geopend eene bewaarschool voor kinderen van minvermogene ouders, waar van stads wege in alles ruim wordt voorzien. — Te Hattem is een getal van zestien kraamvrouwen, niet alleen van het noodige voorzien, maar ook door de directie van acht meisjes op eene daartoe ingerigte school, geboden gegeven tot het aanleren van brei- en handwerken. — Te VVageningen bestaat thans een genootschap tot hulp van de hoestige kraamvrouwen, benevens eene vereeniging ter bestrijding van kledingstukken aan arme vrouwen. — De besturen der in ons voorgeschiedte verlagen vermeldde inrichtingen van dien aard te Zutphen (naaf 93 kraamvrouwen in 1845 werden bijgestaan) Bemmel, Heumen, Velp, Hattem, veld, Apeldoorn en elders zijn met het voorspeld in het veldzaden voortgegaan. — In de gesticht der landloopers leening, noch spaarbanken, zijn sedert ons laatste verslag aanmerkelijk vermeerderd.

Nijverheid, Handel, scheepvaart, fabrieken en trafijken.

In den loop van het vorig, en tegenwoordig jaar zijn de volgende oorzaken van uitvinding aan ingezetenen van dit gewest verleend geworden: — 1°. aan den heer ingenieur van den waterstaat, *H. F. Kijne*, voor de vervaardiging eener dubbel werkende pershuis met kleine deursleppen. — 2°. Aan den heer *J. J. Corman*, te Gent, op de uitvinding van werktuigen, dienende vooreerst tot het uitoefenen van kracht, doch ten tweede en voornamelijk geschikt tot het breeken of malen van granen. — 3°. Aan *L. B. Praastijk* te Neerde, op de uitvinding van een weefgetouw, waarop twee stukken te gelijk kunnen gewezen worden. — In den staat des handels te Nijmegen is geen merkbaar vooruitgang bespeurd. — Hoe gunstig de ligging der stad Arnhem ook zij, kan men geen verbetering in den handel hemerken. In het afgelopen jaar is aldaar eene kamer van koophandel opgericht, die zich beijvert, om dezen gewichtigen tak van bestaan op te heffen. — De handel der stad Zutphen was niet achteruitgaande. — Het getal der aldaar in het vorig jaar geladen en gelost hebbende schepen zelfs grooter dan in 1844. Aan de kazerij zijn geladen 353 schepen van 8 lasten en daar boven en 66 daar beneden, en gelost 669 schepen van 8 last, en meerdere en 59 van mindere ruimte. — In het district van dien naam heeft dezelve voor sommige artikelen mindere, voor andere betere uitkomsten opleverd. — De prijzen van het vee zijn, ten gevolge van aanhoudende opkoppingen voor den uitvoer naar buiten 's lands, zeer vast, ja zelfs hoog gebleven. — De prijzen der varkens zijn laag geweest en de negotie in spek minder voordelig. In hout en eiken schors is veel handel gedreven. De waarde der granen is tot eene buitengewone hoogte gestegen en de tot vervoer naar Holland opgekochte aardappelen zijn afgezet tegen sedert 1817 nooit bestede prijzen. — Te Harderwijk is de houthandel voordeliger geweest dan die in schors. De negotie in heide en roggebrood was zeer druk. — In den tabak te Nijkerk, zoo veel betreft het zoogenaamd best goed, ging weinig om, door het in dit gewest ontstane bederf; maar de planter is door den goeden prijs van het aardgoed eenigermate schadeloos gesteld. — De wetveerdig en kalveren-mesting hebben daarentegen edelijk goede winsten opleverd. — In de scheepvaart te Harderwijk is geene verandering gekomen. — Het vooruitzicht op het eindelijk verkrigen eener haven doet de hoop verlevendigen, dat zij opgebeurd zal worden. — Die te Nijmegen is niet terug gegaan, maar te Elburg was dezelve geenszins voordelig. — Door den heer districts-commissaris van Veluwe is het ontwerp gevormd, volledig toegelicht en voorbereid, van eene verlenging van het grifkanaal tot in den IJssel tusschen Brummen en Dieren, waardoor een nieuw leven in dit gedeelte van de provincie zoude ontstaan en landbouw, scheepvaart, handel en fabrieken zeer zonden bevorderd worden. — De betrekkelijke stukken zijn door ons met dien nadruk, welke het belang der onderneming verdient, aan de overwegingen der regering aanbevolen. — De scheepvaart te Zalt-Boemel is bij voortdurend zeer levendig, en de aanlegplaats voor schepen en stoombooten voldoet steeds geheel aan het oogmerk. — De haven te Doesborgh wordt meer en meer bezocht, zoo dat men het noodig heeft gezocht de legplaats der schepen te vergroten, — de verdere beschouwing voort te zetten en de kade tevens te verbreden; — de scheepstimmerwerf heeft druk werk en de schipbrug is nu geheel voltooid. — De scheepvaart op de Berkel en den Ouden IJssel blijft minder gunstig. — De uitvoering der ontwerpen eener verbeterde waterlozing in het district Zutphen, die ook ten dezen opzichte allezins gewenscht is, zal hierin groote verbeteringen te weeg kunnen brengen. — De steen- en pannbakkerijen, mitsgaders de estrieken- of vloerfabrieken, bleven bijna allerwege vooruitgaan. — De fabrieken en trafijken in de stad Nijmegen zijn vermeerderd met eene stoommachine in eene zeep-ziederij, — met eene fabriek tot het koken van gegomde en ongegomde watten, en met eene gastokerij. — De aldaar gevestigde St. Lodewijks-loge heeft eene proef genomen tot uitbreiding eener werkinrigting, bestaande in het fabriceren van keetinnen en dwijgoed. — De tapijten-fabriek te Zutphen blijft op den ouden voet; — de weverij en spinnerij houdt zich wel staande, en de sedert 1844 stil gestaan hebbende zeepziederij is, eenigen tijd geleden weder in werking gekomen. — De fabriek van spijkers en die van vertinde ijzeren keukengereedschappen te Zalt-Boemel heeft wel gevaren. — In den toestand der stoelenmakerijen te Culemborg is geene verandering gekomen, maar nog altijd blijft deze, voorheen zoo bloeiende tak van bestaan, uit hoofde der mededinging van België, kwijnende. — De moutwijnbranderij, gelijk ook de aardappelen-sijroop fabriek zijn, uithoofde van den mislukten aardappelenbouw, aldaar niet werkzaam geweest. — De katoentwinderij te Harderwijk neemt toe. — Dit fabriekaat wordt zeer geprezen, en is, zoo wel wegens duurzaamheid als schoonheid, boven het Engelsche te verkiezen. — Sokken en kousen daarvan te vervaardigen zijn in onze Oostindische bezittingen zeer gezocht, en worden ook door vreeszenden verkopen; dewijl zij in zout water goed te bewaarsen zijn. — Deze fabriek is in ons land de eenigste in haar soort. — Het spinnen van hennep of kark, bragt in de stad Mittern weder veel nut aan. — Er is, zomaar eene aanzienlijke som verwerkt, en deze verdiensten zijn meermalen genoten door woudachtige behoeftigen, die anders door de armenkassen souden moeten zijn bedield geworden. — Over het algemeen zijn de berigten wegens de papierfabrieken op Veluwe gunstig. — Er wordt veel naar onze Oostindische bezittingen verzonden; zijnde er in de gemeente Apeldoorn voor 7800 riemen schrijfpapier certificaten van oorsprong afgegeven; vooral bleef de machinale papierfabriek te Lierde. — In de haven te Apeldoorn zijn in 1845 ingeladen 17299 riemen papier naar Amsterdams en 22738 riemen naar Rotterdam, en daarenboven is er nog een aantal vervoerd uit de fabrieken langs het Grifkanaal gelegen. — De kopermolens op Veluwe hebben een tamelijk debiet gehad; zijnde uit die te Voorst per heurtschepen 168,567 Nederslandsche ponden koper verzonden. — De nieuw opgerigte koperpletterij te Apeldoorn heeft nog te kort gewerkt, om over de uitkomst te kunnen oordeelen. — De moutwijn-fabriek te Apeldoorn blijft goed doorwerken, en dit is mede het geval met de deken- en duffel-fabriek aldaar. — De wolkamerijen te Scherpenzeel en Barneveld zijn nog kwijnende. — In de calico-weverij te Nunspeet heeft men met 1800 tonnen gewerkt en 8500 stukken afgemaakt. — In die te Oldebroek is ook veel gearbeid. — Deze fabrieken geven eene verrijking aan de diaconien. — Te Ermelo is eene hennep-spinnerij op kleine schaal daargesteld

de de katoensukkerij aldaar blijft bestendig werkzaam. — De aardappelenziekte moest eenen ongunstigen invloed op de daaruit vervaardigd wordende sijroop- en sago-fabrieken uitoefenen. — Intusschen is door veel aanvoer uit Engeland en Denemarken de groote fabriek te Oosterbeek aan den gang gebleven. — De azijnmakerij te Nunspeet houdt zich goed staande. De kunstzijn-fabriek te Dieren heeft veel debiet; maar die te Heerde is daarentegen in verval. — De uitgebreide likeurstokerij te Dieren houdt haren gevestigden roem staande. — De zijdetelt te Emps onder Brummen verdient steeds belangstelling. De in 1845 gewonnen zijde was van eene goede hoedanigheid en werd ook weder in die irrigting afgehaspeld. — Nadat in 1844 van de aldaar afgehaspelde zijde twee strengen aan de Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid te Haarlem als proeve ingezonden waren, mocht in 1845 aan den directeur de onderscheiding ten deel vallen, dat op de algemeene vergadering deze geldersche zijde met hare eerste gouden medaille werd bekroond. — Noch de langdurige en strenge winter van 1844 op 1845, — noch het water, dat in het voorjaar voor de eerste maal de plantaadjen bereikte, — noch de groote afwisselingen des weders van buitengewone hitte en langdurige koelte en vochtigheid in den volgenden zomer, hebben belangrijke schade aan de moerbeizen-boomen toegebracht, noch nadeelig op de gezondheid en den voorspoedigen aanwas der zijdevormen gewerkt. — In het district Zutphen is de staat der fabrieken veel gunstiger geweest dan in vorige jaren, althans zoo veel betreft de calico-weverijen, welke zeer in bloei toegenomen en bestendig voor de handelsmaatschappij werkzaam geweest zijn. — In de diemet-fabrieken te Aalten is ook weder aan vele arbeiders bezigheid verschaft. — Te Bredevoort zijn voor inlandsch gebruik katoenen bonten vervaardigd. — In eene calico-weverij te Gelselaar (gemeente Barculo) is eene handspinnerij van katoenen garens opgericht, worvan aldaar pilos en molton gemaakt worden. — Te Neerde worden de damast-fabrieken steeds met goed gevolg gedreven, doch die van pellen en servetgoed zijn er kwijnende. — In de ijzergieterijen te Laag-Keppel, Terborg en Gendingen, blijft eene menigte menschen werk vinden en de toenemende, hooge prijzen der in het district gebrande houtskolen is een gunstig gevolg van het vertier dezer fabrieken. — De zes te Lochem aanwezige looierijen, benevens de lijmkokerij aldaar, zetten bij voortdurend hun werk voort. — De mussen- en kousen-fabriek te Groenlo is in vertier toegenomen. — Ten gerieve der veelvuldige looierijen te Doesborgh, is op den stads water-koren-molen een geheel nieuwe runmolen daargesteld. — In de stad Doetinchem is eene fabriek van harde zeep en chemicaliën opgericht; die van zachte of groene zeep staat stil. — De hoeden fabriek te Zevenaar schijnt goede uitkomsten op te leveren. — De heer gouverneur heeft den plaatselijke besturen het bestaan der nederlandsche maatschappij ter vervaardiging van vensterglas te Dordrecht herinnerd, en dezelve opmerkzaam gemaakt, dat het wenschelijk zoude zijn, dat bij het maken van bestekken van nieuwe gebouwen of andere werken, waar zulks zonder schade en met in het oog houden der geldelijke belangen kan geschieden, aan het in Nederland gefabriceerde vensterglas de voorkeur werd gegeven. (Veruolg en slot hierna.)

Advertentien.

Op heden overleed, tot onze diepe droefheid, in den ouderdom van een en zeventig en een half jaren, onze hartelijk geliefde moeder, **CATHARINA ENGELINA TROOST**, Weduwe van **J. H. BLAAUW**, in leven Commissar van Financiën bij het Provinciaal Gouvernement van Gelderland.

ARNSHEM, den 4den Julij 1846. **A. BLAAUW, J. H. z.** Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

GELDERSCHER MAATSCHAPPIJ VAN LANDBOUW.

Alle Leden worden uigenoodigd, om tegenwoordig te willen zijn op de **ALGEMEENE VERGADERING** welke op Dingsdag den 14den Julij, des morgens om 10 uur, op de Concertzaal in het Comedie Gebouw te Arnhem, zal worden gehouden. Om 3 uur, van dien dag, zal de Maatschappij eene premie van f 100 uitreiken voor den besten HENGST, welke haar zal worden aangeboden, niet jonger dan 3 jaar, geschikt tot trekpaard en behoorende aan eenen inwoner van Gelderland. Alle Hengstenhouders, welke daartoe wenschen mede te dragen, worden verzocht zich op den 13den schriftelijk te willen aanmelden, ten huize van den Voorzitter der Hoofdafdeeling, **Joukheer M. W. L. F. C. Ridder van RAPPARD**, te Arnhem, zullende er, geens andere Hengsten worden toegelaten dan degene, welke zich aldaar hebben aangemeld.

Verkoop.

J. H. C. A. PAYEN, Notaris te Nijmegen, is voornemens op Donderdag den 16den Julij 1846, des namiddags precies ten 6 ure, in het Notaris Huis aldaar, aan de Scheidemakers Gas, publiek te doen inzetten, om, op Donderdag den 30sten Julij daar aanvolgende, terzelve plaats en ure, finaal aan de meestbiedende te worden verkocht: **Eerste Koop.** Een, voor weinige jaren, geheel nieuw uit den grond opgebouwd HUIS aan **ERF**, gelegen te Nijmegen, **Wijk A**, no. 12, staande aan deker Stads korte Burgstraat, en verder uitzigt hebbende op de Groote Markt, Broeder- en Groote straat, bestaande hetzelfde beneden, uit eenige **VERTREKKEN KEUKEN** en **KELDER**, voorts eene prachtige en sierliken ingericht **WINKEL**, rondom met **KASTEN** bezet, terwel voorts heten om den Winkel is loopende, eene **GALERIJ** en bij dezelve een **KANTOOR** met twee kamers, behangsel en geplafondeerd, en een schoon uitzigt hebbende

landwaarts over de Betuwe, welke Kamers jaarlijks aan huur hebben opgebracht eene som van ruim f 600, dan nog verscheidene **BOVEN-KAMERS**, ruime **ZOLDERS**, **VLIBRING** en verdere **GEMAKKEN**.

Tweede Koop. Een smaakvol aangelegd **RUITEN-GOEDJE**, alleraangenaamst gelegen te **St. Anna**, onder **Hatert**, een half uur afstand van Nijmegen, digt bij den Grooten Weg van Nijmegen naar **Vendlo**, bestaande uit eene nieuwe **BOERENWONING**, met een zeer net **VERTREK**; voorts **SCHUUR** voor het Huis een perceel **WELAND**; met daaraan grenzenden **TUIN**, **BOSCHJE** en **HOUTGEWAS**, alsmede **BOUWLAND**; groot voor het geheel 9 Buiders, 37 Roeden en 40 Ellen.

Hetzelve zal eerst in perceelen en daarna in massa worden geveild. Voorts zal op een nader te bepalen tijd en wijze, door het Ministerie van bovegenoomden Notaris **PAYEN**, worden verkocht.

Een fraai assortiment best **Fransch** en **Engelsch PORCELEIN** en **GLASWERK**, complete **TARELEN** en **THEE-SERVIESEN** kostbare **VAZEN**, **PENDULES**, **LAMPEN** en **GALANTERIE-WAREN**, en al hetgeen verder is behoorende tot den alom bekende Winkel van walen, den **Heer J. van GILS**; zullende een en ander nader en breedter worden omschreven.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van bovegenoomden Notaris — *Brieven franco.*

VRIJWILLIGE VERKOOPING VAN VAST GOED.

De Notaris **VAN ITTERSUM** zal, op Maandag den 27sten Julij 1846, en Maandag den 30sten Augustus 1846, telkens des namiddags ten een ure, aan het Logement het oude Kromhout, te Brummen, by inact en toeslag veilen:

1ste perceel. Het van ouds bekende en florissante **LOGEMENT, HET OUDE KROMHOUT**, waartoe behalve **GROOTE ZAAL** en **EETKAMER**, 6 **BENEDEN** en 7 **BOVENKAMERS**, 2 **KEUKENS**, 4 **KELDER**, **DERS**, groote **DROOGZOLDERS** 2 annex **SCHUREN** met **STALLING** voor **PAARDEN** en **KOEIJEN** en **GELSCHEN AANLEG**, **MOESTUIN** met **BRON**, **JERIJ**, te samen groot 1 Bunder, 99 Roeden en 90 Bsten; Sectie G, No. 980 en een gedeelte van No. 979.

2de perceel. Het aan de andere zijde van den straatweg gelegen **SOCIETEITS-GEBOUW** met **KOELCEL**, groot 3 Roeden en 70 Ellen.

3de perceel. Eene naast het eerste perceel gelegen uimuntend goede **WEIDE**; groot 1 Bunder en 65 Roeden; Sectie G, No. 905.

4de perceel. Een ten Noorden van het eerste perceel gelegen **BOOMGAARD**, beplant met exquisite **VROUCHTBOOMEN**; groot 13 Roeden.

Alles gelegen in het dorp **Brummen** aan den Straatweg van **Arnhem** naar **Zutphen** in de nabijheid van het Station voor den geprojecteerden Overijsselschen spoorweg.

De perceelen worden afzonderlijk en in massa geveild; de aanvaarding is onmiddellijk na den toeslag.

Nadere inlichtingen zijn met portvrije brieven bij voornoemden Notaris te verkrijgen, ten wils Kantore de veil-conditien 8 dagen voor de eerste veiling ter visie zullen liggen.

+++ De ondergeteekende, het **KOFFIJHUIS** van Mevrouw de Weduwe **de WINZER**, op de Groote Markt overgenomen hebbende, beveelt zich in de gunst van zijne Stadsgewoot. **GEOPEND** op heden. **A. MARRUS.**

+++ De bekende en onbekende schuldenaars in den Faillietten bondel van **F. J. LURJAN**, Fabrikant te Culemborg, Hand Hypotheek-hebbende, daaronder behoorende, worden opgeveerd, om, op Vrijdag den 17den Julij aanstaande, des voormiddags ten een ure, ter verifiactie van de schuldenaars, te verschijnen in het Lokaal der teregtzitting der Arrondissements-Rechtbank te Tiel.

De Curator in dat Faillissement: **M. H. F. J. P. EVERDINGEN**

PROVINCIALE STATEN
VERZAMELING VAN REGLEMENTEN voor de **PROVINCIE GELDERLAND**. Nieuwe uitgave. 1846. 270 REGLEMENT op het **BEHEER DER RIVIER-POL** **DERS** in de **PROVINCIE GELDERLAND**, gearresteerd bij koninklijk besluit van den 4den Februarij 1846. f 1.80 NB. Beide werkjes, voorzien van nauwkeurige **beide** berekende registers, worden in nette Cartonnen Bandoes afgeleverd door den uitgever **G. J. van ELDIK THIE** te Arnhem, en verder alom.

Waterhoogte te Arnhem.
Den 8 Julij 2 El 2 Palm 5 Damm; gew 15 D. gev. 0
Te Arnhem, bij **C. A. THIEME**, Boekdrukker